

VITAAL GELUK

Ruut Veenhoven
Erasmus Universiteit Rotterdam

Leyden Academy of Vitality and Ageing
2e lezing in serie Masters of Vitality
12 december 2012, Erasmus MC, Rotterdam

Vitaal geluk

1. Wat is 'geluk'?
2. Kan geluk gemeten worden?
3. Hoe gelukkig zijn wij?
4. Wat bepaalt geluk?
5. Wat doet geluk?
6. Effect op gezondheid
7. Relatie met leeftijd

Vitaal geluk

1. Wat is 'geluk'?
2. Kan geluk gemeten worden?
3. Hoe gelukkig zijn wij?
4. Wat bepaalt geluk?
5. Wat doet geluk?
6. Effect op gezondheid
7. Relatie met leeftijd

Wat is 'geluk'?

Vier kwaliteiten van leven

	<i>extern</i>	<i>intern</i>
<i>kansen</i>		
<i>uitkomsten</i>		

Wat is 'geluk'?

Vier kwaliteiten van leven

	<i>extern</i>	<i>intern</i>
<i>kansen</i>	leefbaarheid	levensvaardigheid
<i>uitkomsten</i>	nut	satisfactie

Wat is 'geluk'?

Vier soorten satisfactie

	<i>voorbijgaand</i>	<i>duurzaam</i>
<i>deel</i>		
<i>geheel</i>		

Wat is 'geluk'?

Vier soorten satisfactie

	<i>voorbijgaand</i>	<i>duurzaam</i>
<i>deel</i>	genieting	deelsatisfactie
<i>geheel</i>	topervaring	Levensvoldoening Geluk

Wat is 'geluk'

Varianten

total oordeel

OVERALL GELUK

Voldoening met het leven als geheel

subtotaal

Stemmingsniveau

Balans positieve en
negatieve gevoelens

Tevredenheid

Waargenomen verschil
ideal en werkelijkheid

informatie basis

Gevoelsmatige ervaring

Verstandelijke vergelijking

Vitaal geluk

1. Wat is 'geluk'?
2. Kan geluk gemeten worden?
3. Hoe gelukkig zijn wij?
4. Wat bepaalt geluk?
5. Wat doet geluk?
6. Effect op gezondheid
7. Relatie met leeftijd

Meten geluk

Varianten van geluk

total oordeel

OVERALL GELUK

Voldoening met het leven als geheel

subtotaal

Stemmingsniveau

Balans positieve en
negatieve gevoelens

Tevredenheid

Waargenomen verschil
ideal en werkelijkheid

informatie basis

Gevoelsmatige ervaring

Verstandelijke vergelijking

Meten geluk

Voorbeeld vraag levensvoldoening

Alles bij elkaar genomen, hoe tevreden of ontevreden bent U tegenwoordig met Uw leven als geheel?

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Ontevreden

Tevreden

Meten geluk

Vragen naar tevredenheid

Wat wilt u in het leven?	In hoeverre lukt dat?		
	goed	matig	slecht

Vitaal geluk

1. Wat is 'geluk'?
2. Kan geluk gemeten worden?
3. Hoe gelukkig zijn wij?
4. Wat bepaalt geluk?
5. Wat doet geluk?
6. Effect op gezondheid
7. Relatie met leeftijd

Hoe gelukkig zijn wij?

Gangbare enquêtevraag

Alles bij elkaar genomen, hoe tevreden of ontevreden bent U tegenwoordig met Uw leven als geheel?

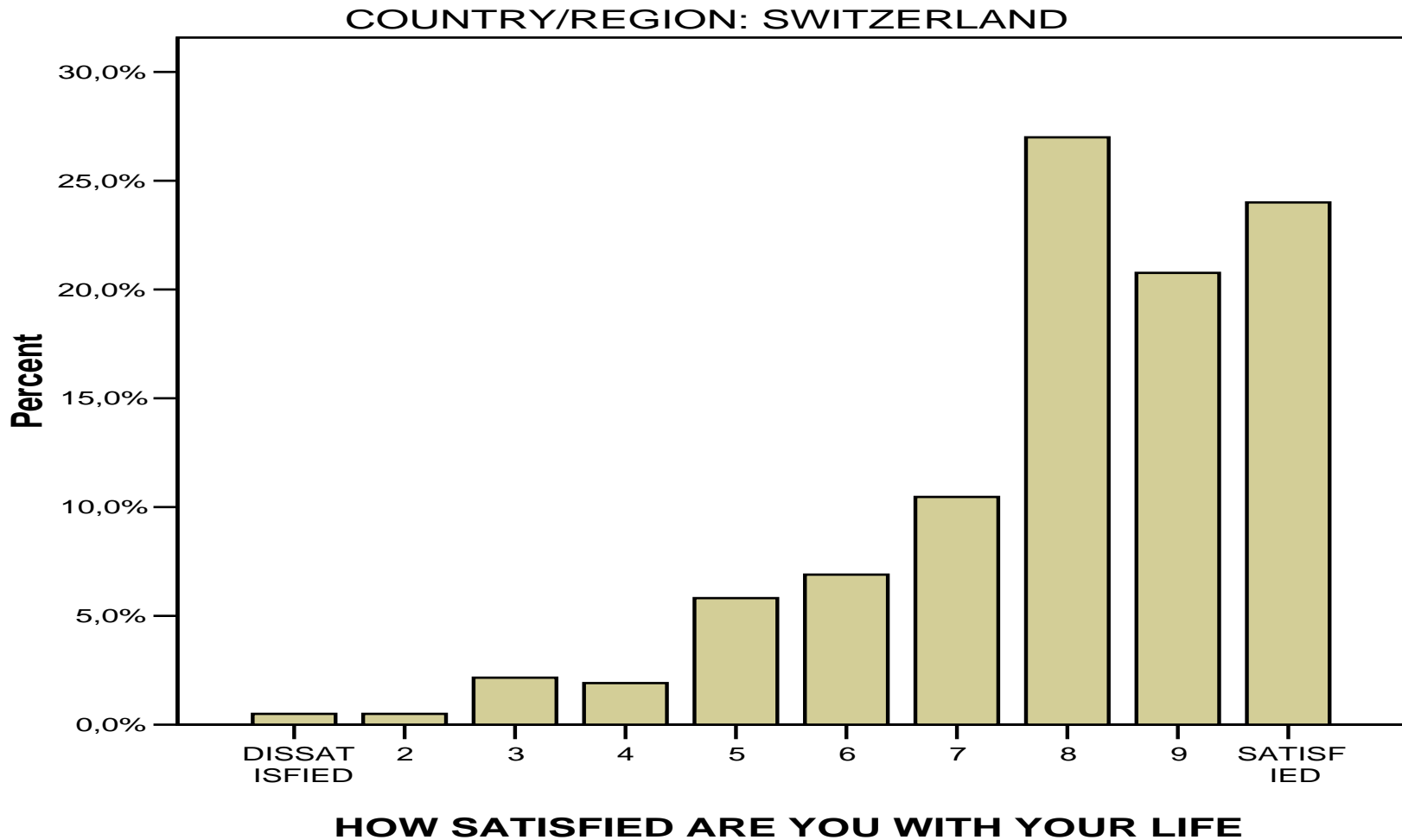
1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Ontevreden

Tevreden

Hoe gelukkig zijn wij?

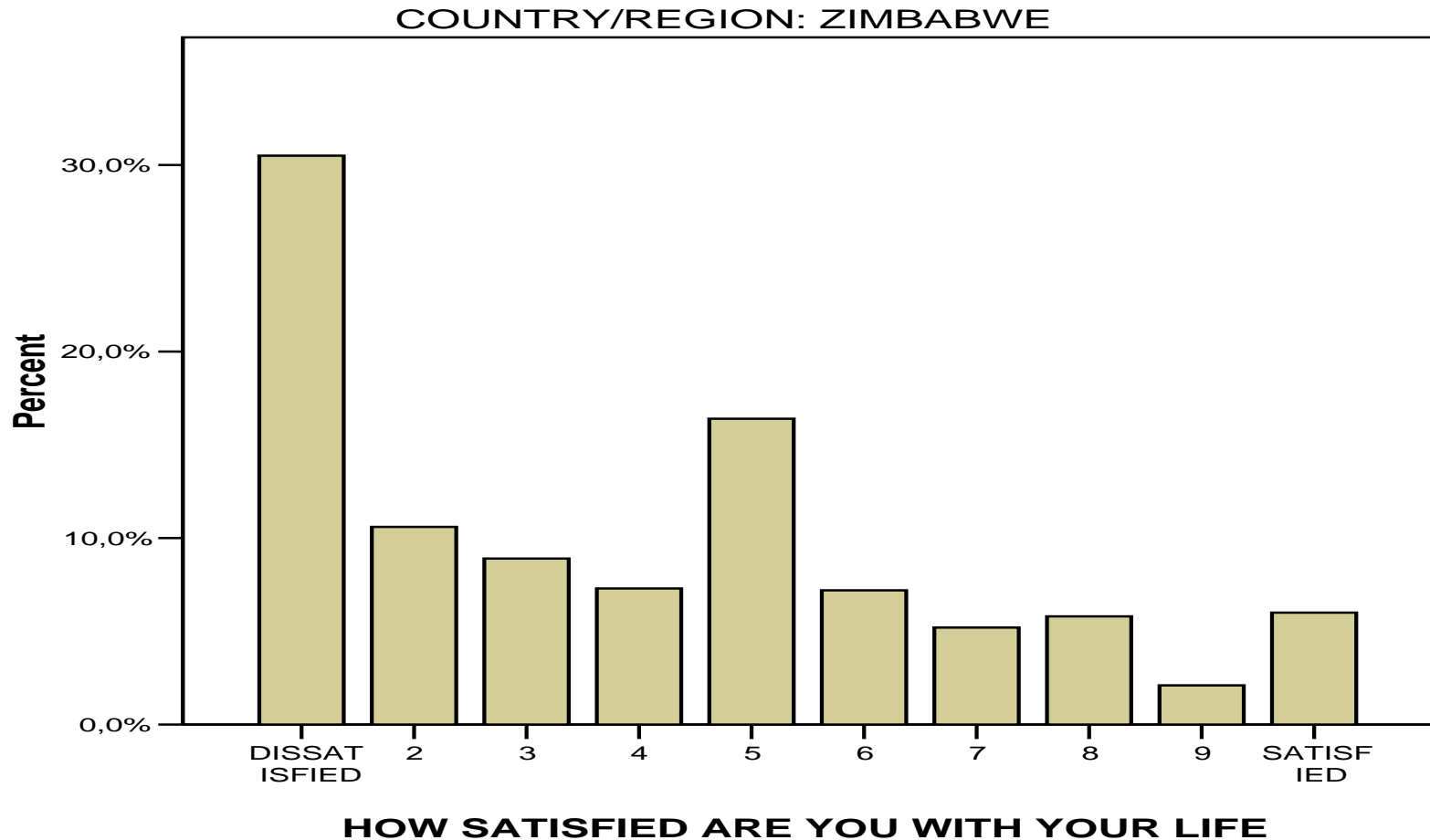
Zwitserland 2005

Hoe gelukkig zijn wij?

Zimbabwe 2005

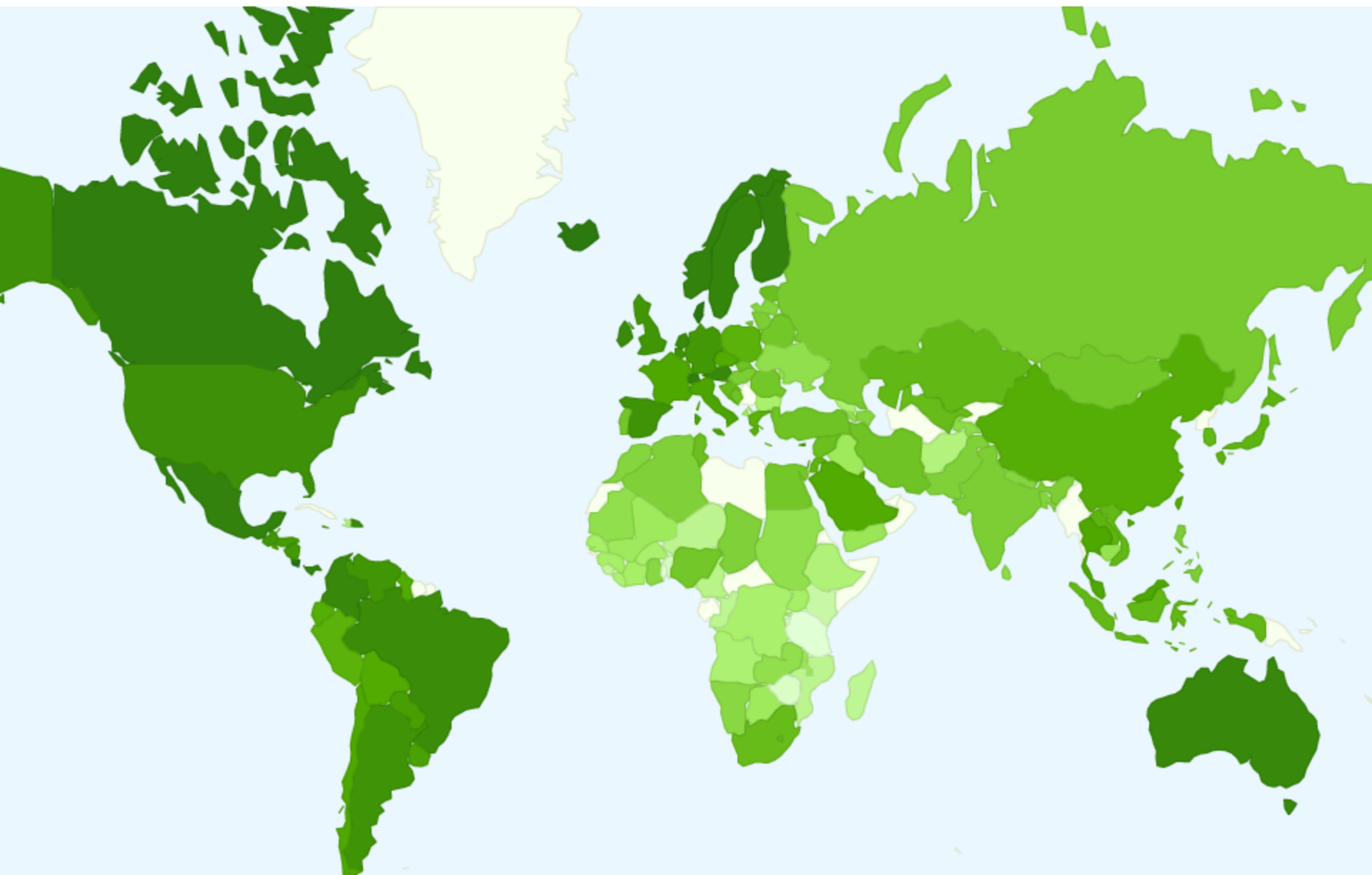
Hoe gelukkig zijn wij?

Gemiddeld in landen rond 2005

• Zwitserland	8,1
• Nederland	7,6
• België	7,3
• Duitsland	7,1
• Frankrijk	6,6
• Japan	6,2
• Rusland	4,4
• Zimbabwe	3.3

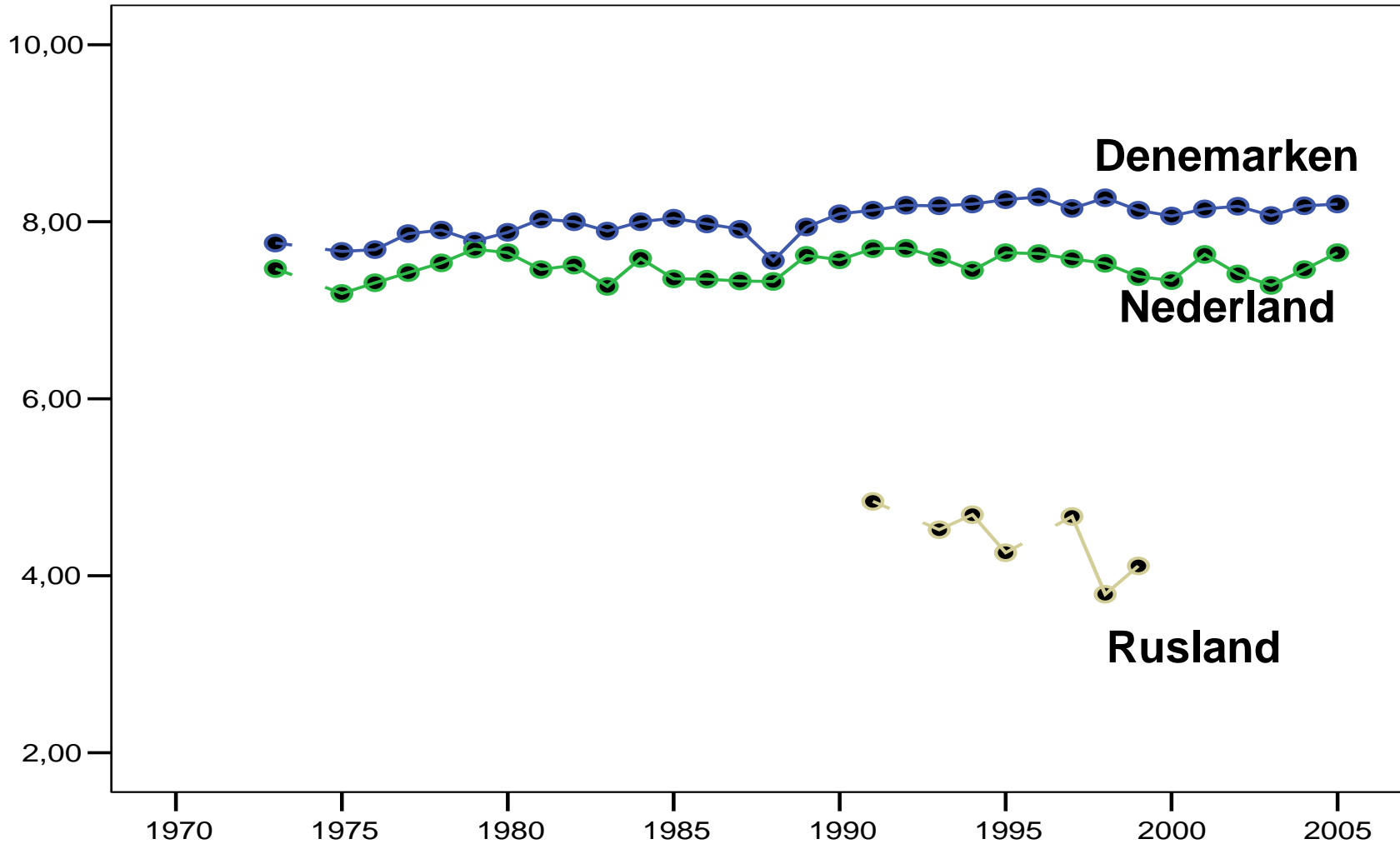
WORLD HAPPINESS IN 148 NATIONS 2000-2009

How much do people enjoy their life-as-a-whole on scale 0 to 10

Hoe gelukkig zijn wij?

Trend geluk in landen

Vitaal geluk

1. Wat is 'geluk'?
2. Kan geluk gemeten worden?
3. Hoe gelukkig zijn wij?
4. **Wat bepaalt geluk?**
5. Wat doet geluk?
6. Effect op gezondheid
7. Relatie met leeftijd

Wat bepaalt geluk?

- Innerlijke oordeelsvorming
- Bevorderlijke omstandigheden

Wat bepaalt geluk?

- Innerlijke oordeelsvorming
- Bevorderlijke omstandigheden

Wat bepaalt geluk?

Innerlijke oordeelsvorming

total oordeel

OVERALL GELUK

Voldoening met het leven als geheel

subtotaal

Stemmingsniveau

Balans positieve en
negatieve gevoelens

Tevredenheid

Waargenomen verschil
ideal en werkelijkheid

informatie basis

Gevoelsmatige ervaring

Verstandelijke vergelijking

totaal oordeel

GELUK
Voldoening met het leven als geheel

sub oordelen

Stemmingsniveau
Balans positieve en
negatieve gevoelens

Tevredenheid
Verschil wens
werkelijkheid

informatiebron

Gevoelsmatige ervaring

Verstandelijke vergelijking

proces

Behoefte bevrediging

Maatstaven stellen

basis

Menselijke natuur

Cultuur

totaal oordeel

GELUK
Voldoening met het leven als geheel

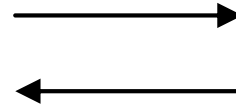
sub oordelen

Stemmingsniveau

Balans positieve en
negatieve gevoelens

Tevredenheid

Vershil wens
werkelijkheid

informatiebron

Gevoelsmatige ervaring

Verstandelijke vergelijking

proces

Behoeftte bevrediging

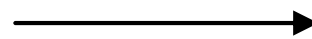
Maatstaven stellen

basis

Menselijke natuur

Cultuur

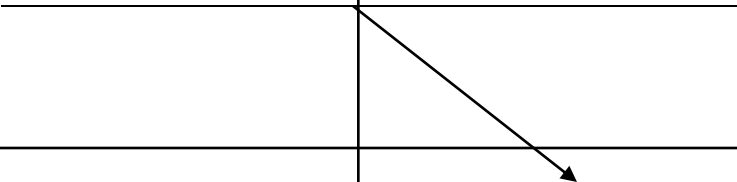
Wat bepaalt geluk?

- Innerlijke oordeelsvorming
- Bevorderlijke omstandigheden

Wat bepaalt geluk?

Bevorderlijke omstandigheden

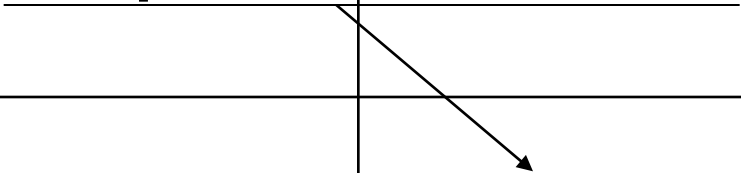
	<i>extern</i>	<i>intern</i>
<i>Kansen</i>	leefbaarheid	levensvaardigheid
<i>uitkomsten</i>	nut	Geluk

Wat bepaalt geluk?

Analogie met biologische theorie

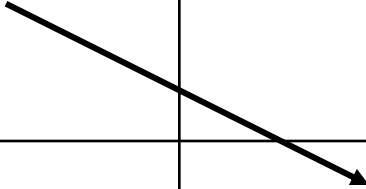
	<i>extern</i>	<i>intern</i>
<i>Kansen</i>	Leefbaarheid biotoop	Fitness
<i>uitkomsten</i>	Ecologische functie	Survival

Wat bepaalt geluk?

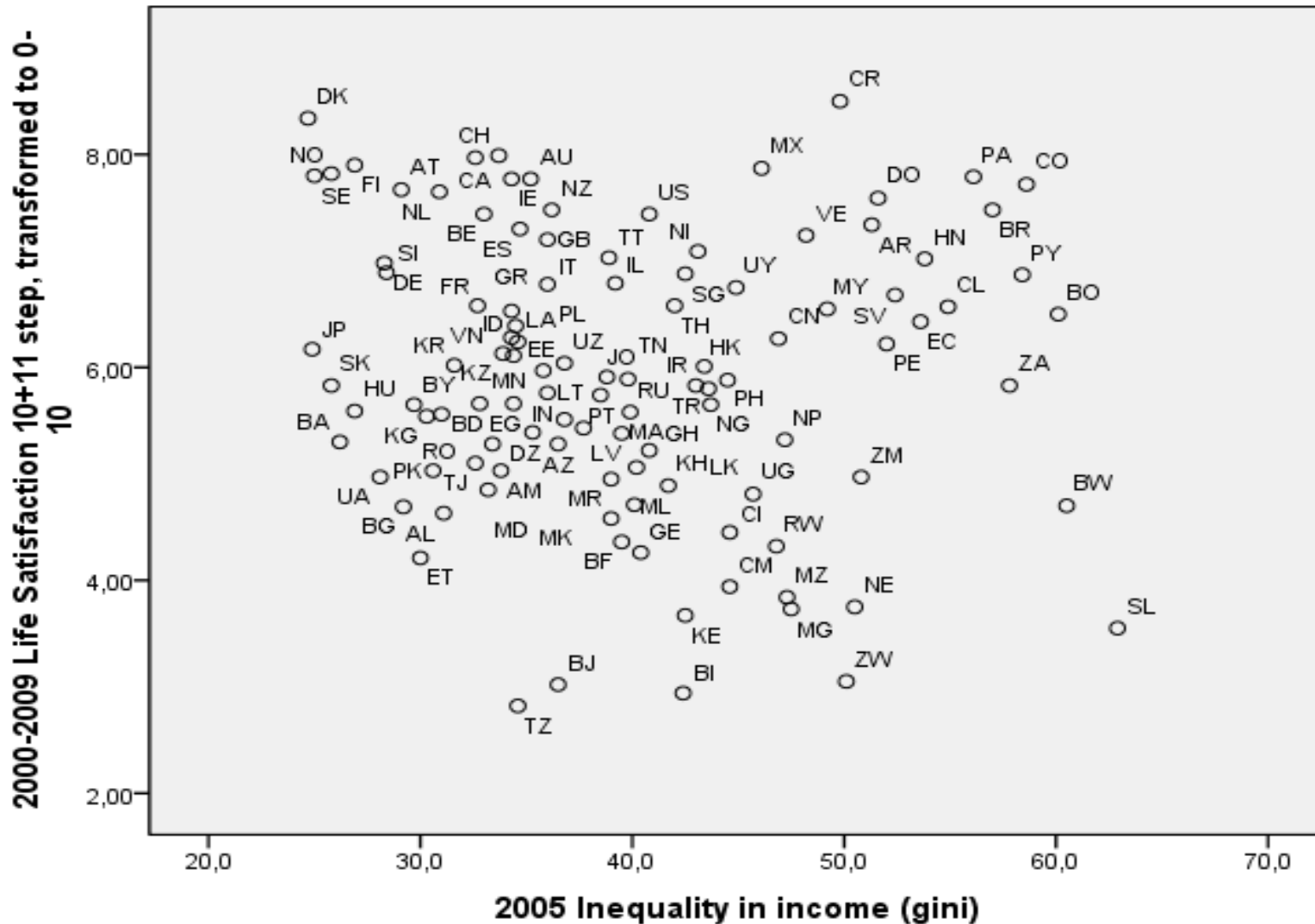
Bevorderlijke omstandigheden

	<i>extern</i>	<i>intern</i>
<i>Kansen</i>	Leefbaarheid land	levensvaardigheid
<i>uitkomsten</i>	Nut	Geluk

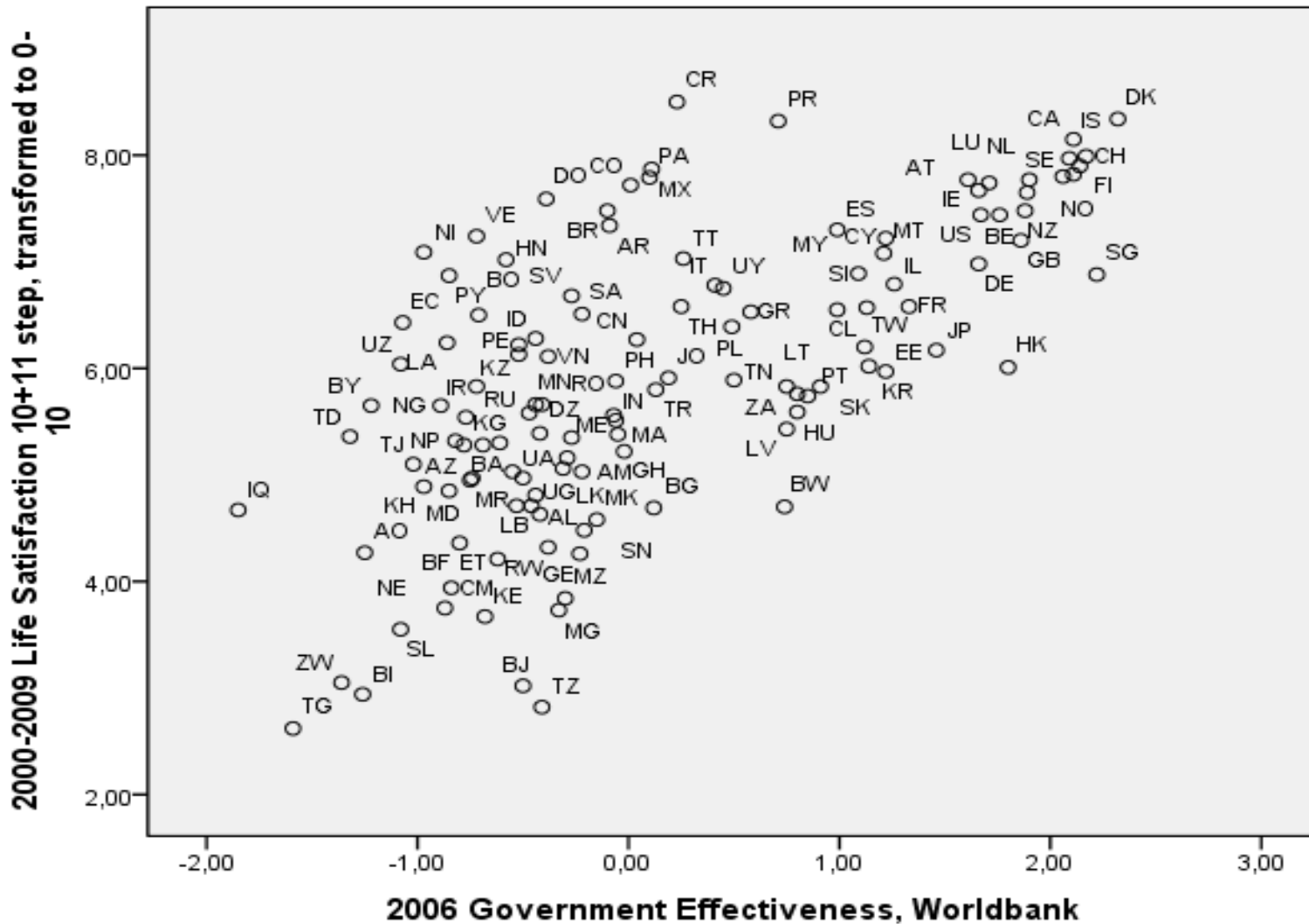

Inkomensongelijkheid en geluk

Kwaliteit overheid en geluk

Landkenmerken en geluk in 135 landen rond 2005

- Kwaliteit overheid +.66
- Welvaart +.63
- Democratie +.60
- m/v gelijkheid +.58
- Sociale zekerheid +.44
- Inkomensongelijkheid - .07

Verklaarde variantie

75%

Bronnen van verschil binnen landen

Leefbaarheid omgeving

- Sociaal economische positie $\pm 5\%$
- Sociaal emotioneel netwerk $\pm 10\%$
- Toeval $\pm 10\%$

Levensvaardigheid

- Aangeboren $\pm 30\%$
- Aangeleerd $\pm 20\%?$
- Levenskeuzen $25\%?$

Vitaal geluk

1. Wat is 'geluk'?
2. Kan geluk gemeten worden?
3. Hoe gelukkig zijn wij?
4. Wat bepaalt geluk?
5. **Wat doet geluk?**
6. Effect op gezondheid
7. Relatie met leeftijd

Wat doet geluk?

	<i>extern</i>	<i>intern</i>
<i>Kansen</i>	Leefbaarheid	levensvaardigheid
<i>uitkomsten</i>	Nut	Geluk

The diagram illustrates the relationship between external and internal factors and their outcomes. It is structured as a 3x2 grid. The columns represent 'extern' and 'intern' factors. The rows represent 'Kansen' (Opportunities) and 'uitkomsten' (Outcomes). In the 'extern' column, 'Leefbaarheid' (Livability) is linked to 'Nut' (Utility). In the 'intern' column, 'levensvaardigheid' (Life skills) is linked to 'Geluk' (Happiness). Arrows indicate that 'Geluk' leads to 'Leefbaarheid' and 'Nut'.

Wat doet geluk?

- Visies
- Feiten

Wat doet geluk?

Visies op gevolgen: Negatief

Geluk kweekt 'tevreden koeien'

- onkritisch
- hedonistisch
- egoïstisch
- lui
- Onverantwoordelijk

Thema 'Brave New World'

Wat doet geluk?

Visies op gevolgen: Positief

Geluk stimuleert

- Werkt als 'go' signaal (i.t.t pijn)
- Leidt tot 'fully functioning'
- Wat je fit houdt en daarmee bijdraagt tot nog meer geluk

Thema 'positieve psychologie'

Wat doet geluk?

Onderzoek: Positieve effecten

Geluk maakt mensen meer

- actief
- geïnteresseerd, geïnformeerd
- geëngageerd, maar minder extreem
- creatief
- sociaal
- gezond

Wat doet geluk?

Onderzoek: negatieve effecten

Geluk maakt mensen meer

- risico nemen
- goed van vertrouwen zijn
- zichzelf overschatten
i.t.t 'depressive realism'

Groter geluk

1. Wat is 'geluk'?
2. Kan geluk gemeten worden?
3. Hoe gelukkig zijn wij?
4. Wat bepaalt geluk?
5. Wat doet geluk?
6. Effect op gezondheid
7. Relatie met leeftijd

Geluk → gezondheid

Tekenen van effect

- Minder vatbaar voor ziekte
- Sneller herstel van ziekte
- Langere levensduur

Geluk → gezondheid

Tekenen van effect

- Minder vatbaar voor ziekte
- Sneller herstel van ziekte
- Langere levensduur

Geluk → Levensduur

Resultaten 30 longitudinale studies

- Geen effect bij ernstig zieken
- Groot effect in gezonde populaties

R. Veenhoven, 'Healthy Happiness', J of Happiness Studies 2008

Geluk → Levensduur

Voorbeelden effectstudies

- **Nonnen USA** (Danner 2001)
  - 60 jaar follow-up
  - 10 jaar verschil in levensduur tussen 25% aanvankelijk minst en meest gelukkigen
  - Geen controle baseline gezondheid
- **Nederlandse 65+ers** (Deeg 1989)
  - 28 jaar follow-up
  - 1,7 jaar per standaard deviatie geluk
  - Controle voor baseline gezondheid en gedrag

Geluk → Levensduur

Mogelijke mechanismen:

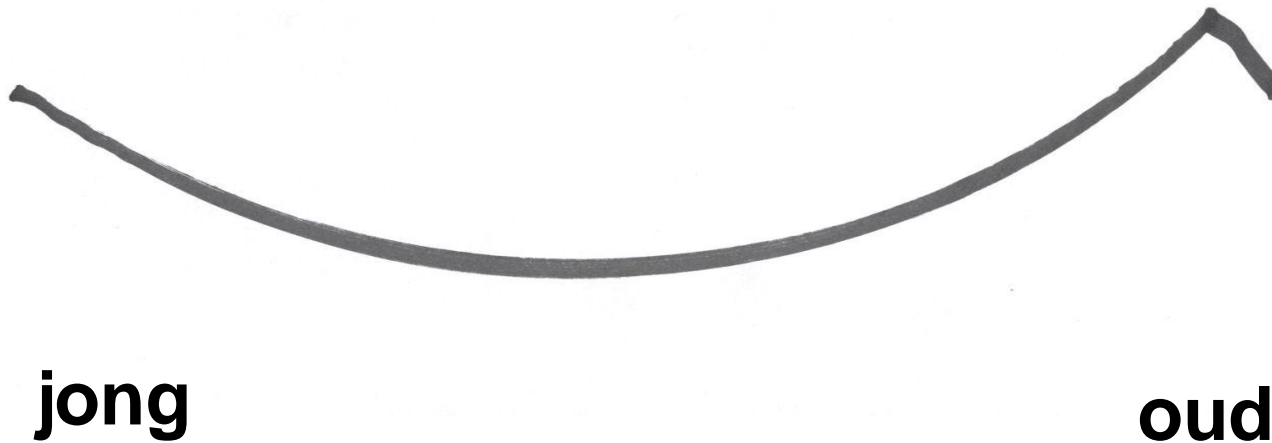
- Minder stress → betere immuun reactie
→ minder belasting hart
- Beter gezondheidsgedrag
- Meer sociale ondersteuning
- Vollediger functioneren?

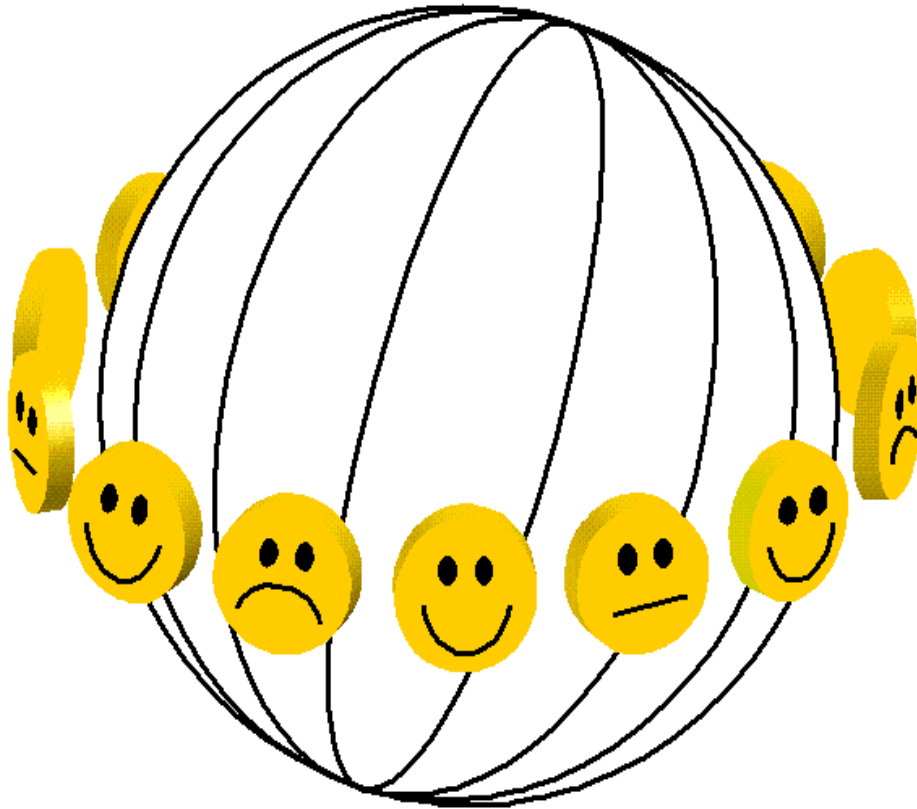
Vitaal geluk

1. Wat is 'geluk'?
2. Kan geluk gemeten worden?
3. Hoe gelukkig zijn wij?
4. Wat bepaalt geluk?
5. Wat doet geluk?
6. Effect op gezondheid
7. Relatie met leeftijd

Relatie geluk en leeftijd

World Database of Happiness

<http://worlddatabaseofhappiness.eur.nl>